

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	
Матрица №	
Решение №	160
Дата	29.11.2016 г.
Сед. п. 1113 бул. Шияновски пр. София 1000 Тел. (00359) 02 98 22 98; факс (00359) 02 98 22 98	

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ик.н. Христо Първанов Първанов
за дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна
степен „Доктор“
в област на висше образование **2. Хуманитарни науки**,
професионално направление: 2.2. „История и археология“
научна специалност: 05.03.21 Документалистика, архивистика,
палеография (включително историография и източникознание).

Автор на дисертационния труд:
Таня-Йоана Георгиева Минкова
Институт за исторически изследвания – БАН

Тема на дисертационния труд:

**„Българско въздухоплаване 1912-1914 г. Исторически и извороведски аспекти на
управлението на човешките ресурси“**

По открита процедура за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. „История и археология“; научна специалност Документалистика, архивистика, палеография (вкл. историография и източникознание) са постъпили документи на Таня-Йоана Георгиева Минкова. Те отговарят напълно на изискванията на ЗРАСРБ, както и на другите нормативни документи, свързани с условията и реда за присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ и на Правилника на Института за исторически изследвания към БАН.

Таня-Йоана Минкова е възпитаник на Университета за национално и световно стопанство в София, бакалавър е по специалността „Икономика на транспорта“ и магистър по специалността „Управление на човешките ресурси“. През 1910 година е зачислена като докторант в Институт за исторически изследвания към БАН.

1. Данни за дисертацията и автореферата.

Дисертационният труд на Таня-Йоана Минкова се състои от въведение, изложение, 4 глави, 4 приложения, заключение и списък на използваната литература. Изложен е на от 490 страници и е плод на дългогодишни изследвания на дисертанта.

Трудът е посветен на историята на българското въздухоплаване и в частност – на формирането и развитието на неговите човешки ресурси през разглеждания период - 1912-1944 г.

Теза: изследвани са обучителните програми и самите обучителни практики на заетите пилоти и навигатори в авиацията за периода (1912-1944 г.) като обучението е разгледано като един от елементите включващ се в цялостното управление на човешките ресурси в авиацията за периода. Добрите обучителни практики – практически и теоретични са истинно доказателство разгледано в исторически план за възпитанието на универсални пилоти. Обучението е представено като част от цялостната система: човек-машина-инфраструктура, като са разгледани взаимовръзките между отделните части на системата и самата взаимозависимост между тях.

Предмет на изследване е: работата на летище Божурище и летище Казанлък като главни летищни центрове на които се е осъществявала обучителната дейност през изследвания период с доказано място в историята на авиацията. Летище Божурище е представено като важен транзитен център при осъществяване на полети в граждански условия за периода 1932-1937 г., с което летището става част от европейската мрежа за осъществяване на граждански полети.

Обект на изследване е образователната и обучителна дейност на възпитаниците на Аеропланното училище, както и материално-техническото обзавеждане на летищата разгледано като част от обучителния план, включително икономически фактор разглеждащ стимулирането на труда.

Методите на работа са свързани с: *издирването на документи; анализирането на качествата на различните видове документи като исторически извор; определянето на достоверността* им чрез методите на теоретичното изворознание; извличането на фактологическа информация по зададена тема от издирения изворов материал чрез методите на практическото изворознание. При анализа разработен на базата на статистическа информация са използвани методи за изучаването на статистическата информация.

В **глава първа** е направена типология на изворите; очертани са техните специфики. Изяснен е и въпросът за достоверността на документите като исторически извор. Дисертантката се е справила с умение. Поставени са и са разработени всички въпроси около класификацията на историческите извори, а в следващите три глави е извлечена от привлечените документи и материали обективна фактологическа информация по поставената тема.

Като цяло дисертацията е изградена с насоченост към практическото изворознание. Проблемите са добре разработени.

Прави впечатление в глава II, III и четвърта, че е работено предимно с архивни документи, които са използвани като изворова база при написването на дисертацията.

Втора глава - „Обучението на пилоти и специалисти за периода 1912-1918 г. Материално-техническо обзавеждане на летище Божурище и обучение“, е изградена въз основа на изворов материал (първични документи), съдържащ информация за протичането на самия обучителен процес у нас за периода. Разработена е по методологията на практическото изворознание и е изградена върху извлечената от изворите информация за обучението на авиаторите предимно за нуждите на Първата световна война.

В тази глава са изяснени: материално-техническото обзавеждане на летището, личният състав, обучението чрез представяне на теоретични и практически занятия, с което е изяснена взаимовръзката между човека-машината-инфраструктурата. Историческите събития са представени в хронологически ред, с което става ясно как е преминала цялата процедура по съоръжаване на летищната база според нуждите на обучението.

В трета глава - „Периодът между двете световни войни и обучението за нуждите на авиацията. Човешкият капитал и авиацията в периода между двете световни войни“, са изяснени въпроси, свързани със стимулирането на труда и мотивацията, както и осъществяването на полети през летище Божурище. Летището е голяма транзитна връзка на едни от най-развитите авиокомпании за това време в Европа, което е представено чрез анализ на статистическа информация, произхождаща от изданието „Statistiques du trafic aérien. Année 1932–1937, Commission internationale de navigation aérienne (C.I.N.A.), Paris 1934–1937“.

В глава четвърта – „Летище Казанлък. Обучението в авиацията за периода 1926-1944 г.“, са разгледани въпроси, свързани с подбора, подготовката, развитието и интегрирането на пилотите и наблюдателите заети в обучението в действителното летене, като е обърнато внимание и на летищната собственост. Разгледани са още въпроси свързани със здравната политика по време на обучението на пилотите в авиацията на фона на обучителната политика.

В дисертационния труд вярно и правилно са разгледани материално-техническото обзавеждане на летище Божурище и летище Казанлък, които са

представени като важни центрове за обучението на пилотите, монтьорите, метеоролозите и др. специалисти за изследвания период 1912-1944 г.

По отношение управлението на човешките ресурси в авиацията последователно и точно Таня-Йоана Минкова е изследвала управлението на обучаващите се в класовете на пилотите и наблюдателите. Спазени са и са представени основни принципи като подбор, обучение изразено в теоретични часове и практически занятия, опреснителни занятия, начин на подбор. Налични са и документи, които са доказателствен материал, за това, че не е имало дискриминиране при подбора на пилотите на базата на класово-социален принцип, т.е. за пилоти са били наемани и деца на бедни и достойни родители (глава първа). При подбора и обучението е било недопустимо присъствието на каквито и да било дискриминационни елементи, на което е обърнато внимание в работата.

Дисертантката Таня-Йоана Минкова много подробно е изследвала и разработила обучението на пилотите и наблюдателите като за основа е използвала първични архивни документи. Липсите и белите петна са покрити чрез изследването на извори от личен произход. В този контекст е използван и периодичен печат.

Като изходим от това, че имаме различни типове на управление в транспортната система като цяло, то Таня – Йоана Минкова внимателно е проследила и изследвала предимно в глава втора и глава четвърта развитието на инфраструктурата, производствените процеси при появата им и управлението на човешките ресурси (предимно на един от елементите с насоченост към обучението в областта на авиацията за периода 1915-1918 г. и 1940-1944 г.).

Към първите 4 глави на дисертацията има и 4 приложения; те представят голямо количество конкретна информация за учебните програми, изразяващи се в теоретични и практически часове, техническите характеристики на самолетите и снимков материал.

Списъкът с цитираната литература отразява добрата информираност на автора по проблематиката, разработена в дисертационния труд.

Авторефератът заема 28 страници и отразява адекватно съдържанието на дисертацията.

2. Научни и научно-приложни приноси.

В дисертацията си Таня-Йоана Минкова претендира за приноси, формулирани в 10 точки. Въпреки нестандартния изказ на места в дисертацията и със забележката, че работата е с интердисциплинарен характер могат да се признаят приносните моменти подчертани от докторанта. Внимание заслужават сериозността на работа, която

доказва, че летище Божурище и летище Казанлък са важни авиационни центрове през изследвания период, разполагащи със съответната техническа база необходима за провеждането на обучението на пилотите и другите специалисти, както и анализът направен на базата на статистически извори, за работата на летище Божурище (като транзитен център) в граждански условия за периода 1932-1937 г., с което то става част от европейската и световната мрежа за осъществяване на граждански полети през изследвания период. Освен това, са развити въпроси (получили конкретен отговор в работата) свързани със стимулирането на труда и мотивационната политика, като в основата на изясняването на тезата са залегнали научни теории на базата на които е развита тезата, а именно на: Маслоу и проф. М. Паунов. Освен това документалните филми и кино са представени като носители на важна историческа информация, като извори от първостепенна важност с приоритет при изследванията в областта на авиацията. Представени са документални филми за историята на авиацията с участието на проф. Димитър Недялков.

3. Публикации.

Дисертантката има 5 публикации по темата на дисертацията. Те са на добро равнище и са намерили отражение в дисертационния труд.

В дисертацията са открити и някои недостатъци, а именно: текстът в глава втора и глава четвърта в отделни части от работата е прекомерно разточителен, което губи от качествата на работата и на автора. В глава четвърта и приложение № 1 се повтарят част от обучителните програми, което увеличава обема на работата и отнема от общата и цялост.

4. Заключение.

Като взимам предвид всички достойнства, приноси и недостатъци на представения дисертационен труд и качествата на кандидата, давам положителна оценка на дисертационния труд на Таня-Йоана Георгиева Минкова и препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да присъдят образователната и научната степен „Доктор”.

София, 29.02.....2016 г.

Автор на становището:

Проф. д.ик.н. Христо Първанов